

**Odpowiedź sekretarza stanu w Ministerstwie Edukacji i Nauki - z upoważnienia ministra -
na interpelację nr 518
w sprawie praw i obowiązków uczniów pełnoletnich**

Szanowny Panie Marszałku! W związku z interpelacją Pana Posła Arkadiusza Rybickiego (nr SPS-023-518/06) w sprawie praw i obowiązków uczniów pełnoletnich przedkładam następujące wyjaśnienie:

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.) nie zawiera przepisów szczegółowo regulujących zasady usprawiedliwiania nieobecności uczniów w szkole. Ten zakres spraw powinien być uregulowany w statucie szkoły, który zgodnie z art. 60 ust. 1 pkt 7 ustawy o systemie oświaty powinien określać między innymi prawa i obowiązki uczniów.

Pojęcie obowiązków uczniów obejmuje swym zakresem przestrzeganie przez nich dyscypliny w szkole, w tym bieżące uczęszczanie na zajęcia szkolne. Oczywiście jest, że występują sytuacje, kiedy z przyczyn obiektywnych uczeń nie może uczestniczyć w zajęciach szkolnych. Dlatego też statut szkoły powinien określać przypadki, w jakich nauczyciel uznaje nieobecność ucznia na zajęciach szkolnych za usprawiedliwioną. Najczęstszym powodem nieobecności, który nie może być kwestionowany przez nauczyciela, jest choroba ucznia potwierdzona zaświadczeniem lekarskim. W przypadku nieobecności ucznia na zajęciach szkolnych z innych przyczyn statut szkoły powinien dopuszczać, jako usprawiedliwienie nieobecności ucznia w szkole, oświadczenie rodziców (prawnych opiekunów) o przyczynach nieobecności ucznia w szkole, a w przypadku uczniów pełnoletnich także oświadczenie samego ucznia.

Należy wyraźnie podkreślić, że oświadczenia rodziców (prawnych opiekunów) albo pełnoletniego ucznia, które w przeciwieństwie do zaświadczenia lekarskiego nie są dokumentem urzędowym, podlegają ocenie nauczyciela. Nie każdy z podawanych w oświadczeniach powodów obiektywnie usprawiedliwia nieobecność w szkole. Zasady usprawiedliwiania nieobecności ucznia na zajęciach szkolnych nie są tylko kwestią organizacyjną i porządkową. Stanowią element procesu wychowawczego realizowanego przez szkołę względem wszystkich uczniów, także pełnoletnich. Wychowanie w szkole obejmuje również wdrożenie ucznia do sumiennego wywiązywania się z obowiązków, eliminowanie przypadków uchylania się ucznia od ich wykonywania z błahych powodów, odpowiedzialność za składane oświadczenia.

Odpowiadając na szczegółowe pytania zawarte w treści interpelacji, uprzejmie przedstawiam, co następuje:

1. Generalnie, jak wspomniano wyżej, uczeń pełnoletni może złożyć oświadczenie o przyczynach nieobecności na zajęciach szkolnych. Oświadczenie ucznia podlega ocenie nauczyciela co do okoliczności podanych jako powód nieobecności w szkole. Oceny takiej nauczyciel dokonuje zgodnie ze statutem szkoły, w oparciu o doświadczenie zawodowe i życiowe oraz znajomość sytuacji ucznia.

2. Zaświadczenie lekarskie jest dokumentem urzędowym, który stwierdza niezdolność ucznia do uczestniczenia w zajęciach szkolnych z powodu choroby. Jak wspomniano wyżej, istnieją również inne obiektywne okoliczności, które uniemożliwiają uczniowi uczestniczenie w zajęciach szkolnych, np. konieczność załatwienia ważnych spraw rodzinnych lub osobistych, i mogą one stanowić podstawę uznania nieobecności w szkole za usprawiedliwioną.

3. Zgodnie z art. 52 ust. 2 ustawy o systemie oświaty w szkołach, w których rada szkoły nie została powołana, zadania tej rady wykonuje rada pedagogiczna. Zatem w sytuacji, gdy w szkole nie funkcjonuje rada szkoły, statut szkoły uchwała rada pedagogiczna (z wyjątkiem pierwszego statutu, który zawsze nadaje organ prowadzący szkołę).

4. Ustanowienie w szkole zakazu opuszczania terenu szkoły przez ucznia pełnoletniego w czasie przerw wydaje się nadmiernym ograniczeniem swobody osobistej ucznia. Szkoła może, w sytuacjach wyjątkowych, wprowadzić ograniczenia dotyczące opuszczania przez uczniów pełnoletnich terenu szkoły, wyłącznie jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa.

5. Wydaje się, że pytanie o związanie szkoły oświadczeniem ucznia pełnoletniego, w którym uczeń ten nie życzy sobie, aby szkoła przekazywała komukolwiek informacje o postępach, trudnościach w nauce, zachowaniu i specjalnych uzdolnieniach, sprowadza się w istocie do pytania, czy uczeń może zakazać udzielania takich informacji rodzicom (prawnym opiekunom). Innym bowiem osobom szkoła nie może udzielać takich informacji nawet w przypadku uczniów niepełnoletnich.

Odpowiadając na powyższe pytanie, należy rozróżnić dwie sytuacje:

1. gdy uczeń pełnoletni samodzielnie utrzymuje się;
2. gdy uczeń pełnoletni nadal pozostaje na utrzymaniu rodziców.

W pierwszym przypadku uczeń jako osoba w pełni samodzielna może wyrazić wspomniane oświadczenie, a szkoła winna się do tego dostosować. W drugim przypadku należy zauważyć, że zgodnie z art. 133 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie. Art. 135 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego precyzuje, że wykonanie obowiązku alimentacyjnego względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, może polegać także, w całości lub w części, na osobistych staraniach o jego utrzymanie lub wychowanie. Informacje o postępach i trudnościach ucznia pełnoletniego, który samodzielnie nie utrzymuje się, mieszczą się w ciężącym na rodzicach obowiązku osobistego starania się o jego wychowanie. Odmowa udzielenia takich informacji rodzicom (prawnym opiekunom) pełnoletniego ucznia pozostającego na ich utrzymaniu uniemożliwiłaby rodzicom wypełnianie ciężących na nich ustawowych obowiązków dbania o należyte wychowanie dziecka.

Z wyrazami szacunku
Sekretarz stanu
Jarosław Zieliński

Warszawa, dnia 9 lutego 2006 r.